

1 ספר שמות פרק כ

(ז) לא תשא את שם ה' אל-היך לשוא

2 רמב"ס י"ד החזקה הלכות ברכות פרק א

(טו) כל המברך ברכה שאינה צריכה הרי זה נושא שם שמיים לשוא והרי הוא כנשבע לשוא ואסור לענות אחורי אמן

3 תוספות על ראש השנה זט לג/א

ומשם דמברך ברכה שאינה צריכה וקעבר מושם בל תשא ליכא דזהיא דרשא דרבנן דהא אמר בפרק מי שמו (ברכות זט כא). ספק קרא אמת ויציב ספק לא קרא חזר וקורא ולא אסרים מספק מושם לא תשא ומוציא שם שמיים לבטלה דאסרים בפ"ק דתמורה (דף ג. ד). מדכתייב את ה' אלהיך תירא הני מילוי بلا ברכה

4 ביאור על ספר המצוות - מנין עשה סימן א

מא] גם ראוי להרמב"ס ז"ל (פי"ב מהלכות שבועות ה"ט) שכותב זו"ל השומר הזכרת השם מפני חבירו לשוא או שנשבע לפניו לשקר או שבירך ברכה שאינה צריכה שהוא עבר מושם השם ה' לשוא כי הרי זה חייב לנדותו ולא נדהו הוא בעצמו יהא בנדיי וכו' עכ"ל עיי"ש. והנה כבר כתבו טוביה האחרונים ז"ל דעת הרמב"ס דברכה שאינה צריכה מדורייתא אסורה. וזהDOI מבואר מלשונו הרמב"ס כאן ובפ"א מהלכות ברכות (הלכה ט"ז) שכותב דכל המברך ברכה שאינה צריכה הרי זה נושא שם שמיים לשוא והרי הוא כנשבע לשוא עיי"ש. ומה שרצו Katz אחרים ליחס בleshon הרמב"ס הם דברים שאין הדעת סובלתן כלל. וכן מבואר בהדייה בתשובות הרמב"ס (ס"י ק"ב) שכותב שם זו"ל אמנים עד זאת נעשה להסתלק מן הספק ונקרה גם בט"ו אבל بلا ברכה מפני שהיא ברכה שאינה צריכה ואיסורה דאוריתא הוא שנושא שם שמיים לבטלה וכו' עכ"ל עיי"ש. ועי' מש"כ בזה הר"ב ברכ"י או"ח סי' מ"ז ובס"י רט"ו) ואcum"ל בזה כתעת. וזה מוכרכ לדעתינו מיעיר דבריו הרמב"ס ז"ל כאן שכותב דהמברך ברכה שאינה צריכה הוא בכלל מה שאמרו דחייב לנדותו ואם לא נדהו הוא בעצמו יהא בנדיי. ואם איתא דס"ל אין בברכה שאינה צריכה אלא איסורה דרבנן בעלמא הדבר יפלא מנ"ל להרמב"ס הא. דהרי בגמורא לא הזכירוadam לא נדהו הוא בעצמו יהא בנדיי אלא במוציאו שם שמיים לבטלה ממש איסורה מדורייתא עכ"פ מקרה דאת ד' אלקיים תירא. אבל מברך ברכה שאינה צריכה דמה"ת לית בה איסורה כלל ושורי אפילו לכתהילה ורק מדרבנן הוא דאסורה. אין לנו שום רמז ורמייזა בגמרא לומר שהיא חייב לנדותו ואם לא נדהו הוא בעצמו יהא בנדיי.

.....
ועי' ג"כ בرمבי"ס (פ"ז מהלכות ת"ת הי"ד) שבין כד' דברים שמנדין עליון חשב המזכיר ש"ש לבטלה או לשבעה בדברי הבא עיי"ש והביאו ג"כ בטור (יו"ד סי' של"ד) ובשרר ראשונים. והלשן תמורה ואינו מובןמאי עניון להוספה זו שהוסיף וכותב או לשבעה בדברי הבא חזא דבגמרא לא נזכר אלא מזכיר שם שמיים לבטלה. ועוד Adams מוציאו ש"ש לבטלה ללא שבואה מדינין אותו כ"ש כנסשבע ג"כ. אבל זה מבואריפה עפמשכ"ל בשיטת הרמב"ס דס"ל דמאי דאם ריין השומר הזכרת השם מפני חבירו צריך לנדותו הוא כלל כולל לכל מוציאו שם שמיים לבטלה בין דרך שיחה בטלה ודברי הבא בין ברכה שאינה צריכה ובין שבועת שוא וشكرا. דכל הני הו"ל בכלל לא תשא ולא תשבעו בשמי לשקר. אבל במזכיר שם שמיים חנים בלבד לא אמרו כן. דלא חמיר قولן האין בו אלא איסור עשה. וזהו שכותב כאן המזכיר ש"ש לבטלה או לשבעה בדברי הבא. דבשניות מיררי בגמרא ולטעמי איזל. ומ"מ מבואר מדבריו דשניותם שקולין. והיינו מושם בין מזכיר שם שמיים על דברי הבא וشيخה בטלה בעלמא ובין שמצויר על שבואה של שקר או שוא דג"כ דברי הבא בעלמא נינחו הרי זה עבר بلا תשא ולא תשבעו בשמי לשקר. ועיקר قولן מושם מוציאו ש"ש לבטלה:

5 ספר נשמת אדם - כלל ה'

אך מה שצ"ע, אי איתא דברכה לבטלה היא דאוריתא על מה סמכו חכמים לתקן כל הברכות,ומי נתן להם רשות, ודוד המלך ע"ה שאמר "ברוך אתה ה' למדני صحيح", מי התיר לו. ועוד צ"ע שהרי הרמב"ס כתוב בפ"ד מי שנסתפק לו

אם בירך המוציא, אינו חזר וمبرך, וכ"כ בפרק ח', ובסוף פרק ב' שם כתוב אם נעלם ממנו אם בירך ברכות המזון, חזר וمبرך, ע"ש. והיינו ממש שהוא ספק דאוריתא, ומה בכך כיון דגס לשיטתו ברכה לבטלה הוא דאוריתא, כמו שהוכיחו מזה התוס' בראש השנה מספק אמר אמר אמר ויציב. ואף זה יש לדחוק לרמב"ם דס"ל דר"ל אמר ויציב بلا ברכה, מ"מ מספק ברכות המזון דפסק להדייא לברך צ"ע, וכי מותר למול ספק בשבת, עיין בשבת קל"ה בתוס' ד"ה ולא ספק:

ועוד צ"ע דסבירא בשתי סוגיות בסנהדרין ותמורה דהזכרת שם שמים הוא איסור עשה מ"את ה' אלהיך תירא", ואיך נאמר כזו מה ברך באימה ויראה ודעתו לברך השם מחמת יראתו שמא לא בירך עדין, יהיה עובר על עשה זו. ואם יאמור כל היום הוא 'אלהיינו מלך העולם בורא פרי הארץ ופרי האדמה וירבה בשמות', מותר לכתהלה, וכשיאמר תחליה "ברוך", יהיה עובר על יראות ה', ודבר זה אין לנו כח להבין. ועוד שהרי כתוב הרמב"ם שנכשל והוציא השם, יפאר ויהדר ויאמר ברוך הוא לעולם ועד, כדי שלא יהיה לבטלה. הרי להדייא בימה שיאמר אח"כ "ברוך" מתוקן מה שהזכיר בתחילת, וא"כ איך נאמר כשאומר תחליה "ברוך" יהיה עובר ויהיה לבטלה:

ולכן נל"ד לכ"ע אינו עובר אלא כשזכיר השם ללא שום ברכה, או אפילו בברכה רק שאומר בדרך צחוק והיתול, דבזה מסיר יראתו מפניו. אבל אם מברך להודות לה' שברא פרי הארץ אף כשהלא יכול כלום, אין כאן איסור דאוריתא כלל, אלא דרבנן אסור. ואפי' אם כבר נפטר בברכה, אסור לגרום ברכה, כדייאתא ביוםא, ואסור להוציא ברכות אלא מה שתיקנו. ומחמת ספק סבירא להו לתוס' דאינו חייב לחזור, אבל אם ירצה, רשאי. וכן יש פירוש לשון הרמב"ם בדברכת המזון חזר, ר"ל שחייב לחזור. ושאר ברכות אינו חזר, ר"ל אינו חייב לחזור, אבל אם ירצה, מותר. ואף שהרמב"ם כתוב כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר ללא תעשה, אינו אלא אסמכתא, והוא מעתיק לשון הגמ' כדרכו, שהרי מסווגה דתמורה מוכח להדייא דעת"פ לא נפיק מלא תשא

6 אדרת אליהו

7obar מים חיים

8 אגרות משה

9 מדרש רביה בראשית - פרשה יג פסקה ב

(ב) וכל שיח השדה כל האילנות... כל שיחתן של בריות אינה אלא על הארץ עבדת ארעה לאعبدת וכל תפלתן של בריות אינה אלא על הארץ מרוי תעבוד אמרי תצליח ארעה כל תפלתן של ישראל אינו אלא על ב"ה מרוי יתבנוי בית מקדשאMari מתי יתבנוי בית מקדשא:

10 אדרת אליהו על בראשית פרק ב פסוק 1

ואד יעלה מן הארץ. בבראשית רביה (יג, ז) פלייגי ר' יוחנן וריש לקיש. ר' יוחנן אמר אין עננים אלא מלמעלה, שנאמר (דניאל ז, יג) וארו עם ענני שמייא. וריש לקיש אמר אין עננים אלא מלמטה, שנאמר (תהלים קלה, ז) מעלה נשאים מנקה הארץ. ובפרק ר' אליעזר אמר (פרק ה). בזמן שישישראל אין עושים רצונו של מקום ממים התחthonim hem שותים. והטעם, מפני שישישראל מחרבים שמים וארכז במעשהיהם הנאותים, אז יורידו הגשמיים מלמעלה, ואם לא, נעצרים מלמעלה. וזה שאמר "וזדים אין לעבוד את האדמה", כמו לעבדה ולשרמה' (לעבדה בעשה ולשרמה בלא עשה זהר ח"א צז, א). וכך יעלה מן הארץ, מפני שלא היו זכות מעשיהם להורייד הגשמיים מלמעלה, אז אד עלה מן הארץ, שעננים שתו מן מים התחthonim. ואמר "מן הארץ", מפני שהאידים עלולים מן תערובת הארץ ייסודותיה. והשקה את כל פניו האדמה. הפרטית הנזכר לעבדה. אד "הוא ענן, ולפי שככל צרה ר"ל נמשל לענן וחישך כן נקרא אד. "יעלה". לשון הזה, להורות שענינו תמיד כך הוא:

11 תלמוד בבלי מסכת מגילה זט יח/א

ומה ראו לומר שם שלום אחר ברכות כהנים דכתיב ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ברכה דהקדוש ברוך

הוא שלום שנאמר ה' יברך את עמו בשלום

12 ירושלמי ברכות פרק ב הלכה ז

וחותם בשלום שכל הברכות חותמיהן שלום. א"ר שמעון בן חלפota אין לך כלי שמחזיק ברכה יותר משלום ומה טעם (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתנו ה' יברך את עמו בשלום

13 ספר ליקוטי תורה - פרשת מסע

והוא בחיי ש"ע שאחר ק"ש שאומרים ברוך אתה הוי ברוך הוא מלשון בריכה שיוברך ווומשך להיות בבחין גילוי בחיי אתה שהוא לנוכת.

14 ספר ליקוטי תורה - פרשת ראה

בא"י אלקינו כו' ברוך הוא לשון בריכה והמשכה שיתגלה אלקתו ית' למיטה מיטה עד שהייתה בבחין אתה לנוכת. ובחי אלקינו שלנו ממש. ואמנם המלך אין רואים אותו כשהוא ערום ולזאת צריך לעשות בחינת לבושים וכליים מצלמים שונים שיתגלה בהן אלקתו ית'

15 ספר נפש החיים - שער ב - פרק א

ולהבין עניין מ"ש הכתוב ובכל נפשכם על עבודת התפלה. צריך לברך תחליה פ' וענין הברכה כביכול לו ית"ש. שמצוינו כמה פעמים במקרא. וברכת את ה' אלקיך. ברוך ה' עלולים כו'. ברכי נפשי את ה'. והרבבה כיוצא. וכן בדברי רוזל מצינו (ברכות ז' ע"א) שאמר כביבkol לר"י ישמעאל בני ברכני. וכן כל נסח מطبع תפנות והברכות כולן שישדו אנשי כנ"ג. הם פותחים ומסיימים בברוך: והענין כי מלת ברוך. איןו לשון תהלה ושבח כמו ששומה בפי הממון. שהרי כשהוא לר"י ישמעאל בני ברכני. לא אמר שם שום שבח בברכתו אלא תפלה ובקשת רחמים. וכן בב"מ (קי"ד א') אמרינו וברך יצא הקדש שא"צ ברכה. ופרק הש"ס ולא והא כתיב ואכלת ושבעת וברכת את ה' כו'. אבל האמת. כי ברוך פירשו לשון תוספת ורבי. וכענין קח נא את ברכתי כו'. וברך את לחמן. וברך פרי בטנק וכו'. והרבבה כיוצאה במקרא. שא"א לפרש לשון תהלה ושבת. אלא לשון תוספת ורבי.

...
ולכן קבעו אנשי כנה"ג הנוסח של כל ברכות המצוות בלשון נוכח ונסתור. תחלתם ברוך אתה הוי לשון נוכת. ומסיימים אשר קדשו כו' וצונו לשון נסתור. שמצד התחרבותו יתברך ברכונם אל העולמות שע"ז יש לנו קצת השגה כל דהו. אנו מדברים לנוכח ברוך אתה ה' כו'. כי העולמות הם הצריכים לעניין התוספת ורבי ברכה מעצמותו ית' המתהבר אליהם. וזה מלך העולם כמ"ש ברע"מ הנ"ל כד נהית לאמלכא עלייוו וויתפשט על ברינו כו' והמצוות אותן ומקדשו הוא עצמותו ית' א"ס ב"ה לבדו הסתוים מכל סתיימין. וכן תקנו בלשון נסתור אשר קדשו וצונו:

16 ספר צדקת הצדיק - אות ב

(ברכות בראש צדיק (משלוי י'). לכך מסכת ברכות ההתחלת מש"ס שעיקר הכל דעת אלהי אביך (דברי הימים א' כ"ח ט') ולאחר מכן שצורך לידע למי עובד. וזה הברכה לפני כל מעשיו לה' כמו שנאמר (משלוי י') בכל דרךך דעהו כמו שכתב הרמב"ם (הלכות דעתות פרק ג' הלכה ג'). וזה על ידי הברכה וכמו שאמרו (ברכות מ"ח). השיעור בה קטן שידוע למי מברכין. מה שאנו כן בשאר מצוות אין השיעור שידע למי מניחין תפילה וכיוצא. מבואר שהברכה עיקרה הידיעה למי מברכין שעל כך נוסדה: וזה התחלת הכנסה לתורה כמו שנאמר (תהלים קי"א י') ראשית חכמה יראת ה'. ויראת שמים הוא על ידי שוויتي ה' לנגדך תמיד כמו שכתב בהג'ה דריש אורח חיים. והיינו ברכות שכולן מתחילה בלשון נוכח שמיד בתחלת הברכה צריך להיות השם יתברך נוכח עניינו כאלו עומד עליו ומכוון. והסיום לשון נסתור دائم נעלם כמו שנאמר (דברים ל"ב י"א) על גוזלי ירחף נוגע ואין נוגע בידוע:

אלְהֹנָא יִתְחַדֵּ:

רשות

(ל) ה' אלהינו ה' אחד. ר' טהו ה' חוממות עוכבי חניליס, טהו עתיד
לכיות ר' חמל, טהמאל כי ה' עמייס אפל בלוילס נקלם כלאס ר' (פניהם ג, ט), ונהמאל
(וכלי יד, ט) פיויס ברוח יביה ר' חקל ואמו חקל (קפלי לה):

אדרת אליהו

קדושתו כי אם על ידי דרגא דאהבה, ולזה אנחנו
אומרים בתפלת שבת יאהבה וברצון הנחלתני).
והיו הדברים האלה, נגד כבוד את אביך,
כదרשיין במאה אתה מכבדהו בדברי תורה.
ושננתם לבנייך, נגד לא תרצה, כמו אמר כל שאיננו
מלמד לבניו תורה כאלו רצחו. ודברת בם בשבתך
בביתך ובכתחך בדרכך, נגד לא תנאף, שנאמר
(משלי ב, יא) מזמה תשמור עלייך, וואמר (שם ו, כג)
בהתהלך תנחה אותו בשכובך תשמור עלייך.
וקשרתם לאות על ידיך, נגד לא תגנוב, פירוש
לא תגנוב בהם [עם היד]. והיו לטוטפות בין
עיניך, נגד לא תענה, כאמור עדים זוממים
בראייה תלייא. וכתבתם על מזוזות ביתך, נגד לא
תחמוד בית רעך אשת רעך וכל אשר לרעך (ע"כ):

כיאורי הגר"א

סוד זה ששה תיבות "שמע ישראל ה' אלהינו
ה' אחד" דיחודה בקול גדול, וברוך שם כבוד
מלכותו לעולם רעד' בחשאי, כי שיר הוा
למעלה זה מזה כמו שנאמר (שם קכח, א) 'שיר
למעלות', וניגון הם שיש מדריגות האלו בעצם
זה למטה מזה, וזהו ששה תיבות בהרמת קול,
וברוך שם כבוד מלכותו לעולם רעד' ששה
תיבות בחשאי לרמז על הורדת הקול. לזה אמר
כאן, בר סליקין ונחתין בכמה שירין ונגוניהם
דצלותא.

שמע ישראל. "שמע" יש בו שלוש פרושים:
א) לשון שמייה, כמו 'רישמע יתרוי' (שמות
יח, א) וכדומיהן. ב) לשון הבנה, כמו ידבר [אתה
עמנור ונשמעה] (שם כ, טז), 'כי שומעים אנחנו',
פירוש כי מבינים אנחנו, וכן תשמע חלום

(ד) ה' אלהינו. עליינו ייחד שמו ביותר. כיוצא בו אתה אומר (שמות לד, כג) שלש פעמים בשנה וגו' את פנוי הארץ ה' אלהי ישראל, והלא כבר נאמר (שם כג, יז) אל פנוי האדון וגו', על ישראל ייחד שמו. כיוצא בו (תהלים ג, ז) שמעה עמי ואברה וגו', עלייך ייחד שמו ביותר: קוט מכת"י שמע ישראל וגו'. בפרשה זו נכללו כל עשרת הדברות. ה' אלהינו, נגד אנחנו ה' אלהיך. ה' אחד, נגד לא יהיה לך אליהם אחרים. ברוך שם כבוד כור, נגד לא תשא. ולזה תקנו אל המזכיר שם שמיים לבטלה, שיאמר תיכף ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ואהבת, נגד זכור את יום השבת (כי ימות החול הוא דרגא דיראה רשבת דרגא דאהבה, בהיות שאין מSIGIN

ביאור

ועד' בחשאי, שאמרו (פסחים נו, א): "משל לבת מלך שהריהה ציקי קדירה, אם תאמר יש לה גנאי, לא תאמר יש לה צער, התחילה עבדיה להביא בחשאי". שזה השבח נוגע לבת מלך, ואין רצונה כביכול לגלות בפני מרכבתה שמצויה כביכול אל ברכתיינו, ותקנו בחשאי.

טו, ב

שמע ישראל. יבר סליקין משריין דשכינטה
בצלותא, ונטהין משריין דקב"ה לגביה
שכינתייה, בכמה שירין ונגונין דצלותאי (זוהר
השמטות ח"א רסו, ב). עניין ניגון ושיר, דבעולם הזה
אין רק שם מדריגות בקולות הניגון, וכל אדם
לא יכול לעשות יותר משם מדריגות, ולימונות
המשיח יהיה שבעה, ולעתיד לבוא יהיה שמונה
כמו שנאמר (תהלים ו, א) על השמינית. ותבין

לפי בקמבר יט' צו עלאיס נגידות (ס"ה יט' עלאיס ז').
כגון כייני דיליס ימי טביה גורי מגן אין: בשערירים.
בנון רום סנבה ו' חמיגוינו כירחו מערלה מה איגיטת
בגוי מחזיקון מה בענאניס ימגנדין מומס פָּקְדָּמָן
מנציגין לח' עמדין: וכרביבים. עיפוי מעור וגרא
ע"ז סיוכן כפנן נקלה ריצ'ג כמא"ה ריזבַּקְבַּקְתָּה:
דשא. מרצעי"ן (גרלוואינס) עטיפת כלין ז' מביבה
זוק: עשב. קים מה קרי עטב וככ' מן ימין
עלמו קרו עטב: (ג) כי שם ה' אקרא. כרי ז'
אטמאן גאנין כלב ח' כמי כי פזונו לא סלהן
כטהריה יהצ'ור טס כי' חמס בנו גידל גאנבי ורבבי
סמי מכון לממו שעווין גירק טס כזוד מגאנטי מהר
דילס סנמקדט ט': (ה) הצור תמים פועלן. מעסא

בעיד צבס צמים ומלהן מלך מה נבל ווס נמלר
הני מות לוס ימלמו ימלונג גל קגנו עליינו בטבית מי
כל' ומכתישס נפיכן בעיד צבס צמים ומלהן עוזיס צבס
קיימים נשאנס. ועוד צלס זכי יצילה כעדיס ויתנו
בכל' הגפן חתן פליה ג' וכלהן חתן יוניכ' ואטמאס
יתנו גנס וlhs יתחייבו חסיך צבס יוד כעדיס חנה
ועל' מה אטמאס ונעל' יסוכ מעור וכלהן גל מתן
לח' יוניכ' ולח'כ' יולג'הס מכהה על' יוד כעוזדי
គילcis ד': (ב) יערוף ממטר לקחי. זו סייל כעדיס
הטיחדו שלוי הומג צפנישס חוויכ' סנתמי נטלהן פאטל
מייס גאננס. כמאל' כזוב סכיאו מיס גאננס כלהר
יעלפי כטמיס ה' מג' ומאל': יערוף. גאנ' יעיף וכן
ויעלפי דזון יעלאי מג': תזול כטול. סכאנ' צמיס גו.

באר מים חיים

ח' ואינו טעם למעלת רק היא המחלת הדבר. ט' אבל
בגובלין אין עונין רק אמן אחר כל ברכה והע שיט
ענין וסוד גדול באילו ו' אותיות של בשכמלו שעליהם
תוסד שבוח זה של ברוך שם כבוד מלכנו ל' עולט
וזע. וזה שיש באותיות הקדוש ג' מינים של שררה
בטכסי המלכות, מהן אותיות המיווחדים לשם המיווחד
עצמו, והן אותיות יה' שהן אמות ואותיות כמי
שביארתי לעיל ד'. ואותיות הללו כנגד המלכות עצמו.
ומהן אותיות המתיחדים עם המלך לבדו בחזר הפנימי
בדרכם השרים הגוזלים היושבים ראשונה במלכת. והן
אותיות בשכמלו', שככל אחד מן האותיות הללו מתיחדים
עם השם הנכבד לבדו. ה' שלא תמצא איה או גיה או
ד'ה וכן כולם לפי ששאר אותיות הן כמו השרים
הקטנים שאינם באים פנימי אל המלך ואינו מתיחד
עמו אחד מהן לבדו רק עם רבים מהם, ולכך במקודש
כשהיה יוצא שם המפורש מפני המברך היו פונן אחריו
שבח וזה המיסד על פי ואותחת הללו המקודשים יותר
משאר האותיות. אבל בגובלין לא הורשו להזכיר את
שם המיווחד רק בכינויו, וגם לא ענו אחריו רק אמן!
וזה הטעם שעווין בשכמלו' בלחש כל השנה אחר ק' ז'

סיפור דברים בעלמא. ב' יפה דקדק רש"י
בלשונו, שלולי זאת לא שםיה המראת, דכמה פעמים
שהאדם עושה דבר ולא מלאה שהיה יודע שיש עדים
בדבר היה מונע לעשות, וגם אין לגבות שום עדות כי
אם בפני בעלי דין ובידיעתם. ג' לישנא דקרה נקט
בספר זכריה [ח, י"ב] והנה הגפן לא תנתן פריה רק ע"י
מגד המשמש ממעל מכוכבי השמים. ד' כנוגד ייד כל העם
באחרונגה, ה' בא רש"י לפרש ולומר כי מלת יערוף אינו
לשון עתידי, רק פרושו לשון הוות, ור' ל' כמו שייערפו
השמים כו'. לא כאותן המפרשים א' שפירשו שהתפלל
משה שיועילו דבריו לשומעיהם כמו שיועיל המטר לאرض
ומולדת והצמיחה, זאן נראה לרשות' שלא היה לו
להתפלל על זה בשעת שדרבר עם השמים והארץ רק
בינו ובין עצמו היה לו להתפלל על זה. ו' בחילוף
הסמן' בשין' שמאלית ו'א' בצעירותם. והוא המטר
הדק והצעיר, בחילוף הצד' בשין', כמו ושפוני טמוני
שהוא ג'כ' כמו לצפוני. וחילוף הסמן' בשין' שמאלית,
קרוב יותר אל הלשון מחילוף הצד' בשין'. ז' הנה
פירש של דשא ושל עשב תבין מה שפירש רש"י ג'כ'
גבוי תרשא הארץ דשא עשב ג' ועין מה שביארתי שם.

שרוגא המAIR

א רלע"ע ונחזקיי צפירות האני, וכן מצמע מתרגנוס לונקליט, וירומלמי.
ב כן מצמע מרלענ'ע.

ד נפרצת עקב

ה כמו זד' חاري סעס זד' הלקיה, כד', מה', נד', ור', מצל'ג צאלר מהוית, ועי' מס' רג'ג
גאנס"ט חלק ספורה חזות ז'.

ו קו ליתול נצ"ס תענית דף ט"ז ע"ג, ורצעינו מלנס"ט חלק סזרות חזות ז' כתען סגנעס לפי זיון

אגרות

אורות חיים

משה

קט

דחוק והב"י אינו סובר טעם זה, אבל הוא טעם תמהה
ומוקשה.

החותפה בשליל זה ויכולין ד' אנשים להחזיקה בעצמו,
אבל לא מצאתי זה בהספרים שידוע לי ולכנן יש לסמוך
ע"ז שכתבתני בשעה שליליכא כלונפאות.

.ט.

אם ייל ברוך שמייה דוקא לאחר הוצאת הספר

בעניין זמן דאמירות ביריך שמייה לפ"י לשון
הזהר אර"ש כד מפקין ס"ת בצדורה ממשמע קצת דזהר
לאחר שהוזכיאו הס"ת, אבל לא היה זה ראייה גודלה
דשייך למינקת לשונו כד מפקין על שעת ההוצאה אף
שהוא גם קודם ובש"ע הא לא הובא שנדרע זה, אבל
בשערי אפרים הלכות קה"ת שער י' סע"א איתא
בעת שפוחתין הארנו להוציאו הס"ת אומרים הקהל וכי
בנסוע ובעת הוצאה הס"ת מתחילין הקהל לומר ביריך
שמייה הרוי מפורש שאומרין אותו בשעת הוצאה הס"ת
מהארון ממש, ומכיון שלא מצינו מי שחולק ע"ז ציריך
לשעות כו, אבל כמדומני שאין מדקדיין בדבר וכיון
שלא מצינו וה כלל בדברי רבותינו הראשונים לא
שייך למחות איך שעושין אבל בשאלה שואל ציריך
לומר לו שיאמר אחר שהוזכיאו מן הארונו שלנו מה
שים שהנהיינו לומר דוקא קודם הוצאה הס"ת הוא
שלא כהראוי להנהיין.

.י.

אם לך ברכות ציריך כוס מלא דוקא

טוב עשה כת"ה מה שלא רצה לברך אחת
מהברכות שכבדו מהז' ברכות כשרה שנשפך מהכוнос
עד שמלאו כי כל הברכות ציריך לברך על הכוнос, דהא
אף ברכות שבעצם לא היו צריכין לכוס כהא דעל
הבשיטים ועל האור במצו"ש כיוון שאיכא כוס בשבייל
ברכת הבדלה הצריכו לאמרן כוין על הכוнос כדאיתא
בפסחים דף נ"ז ע"א רבוי מפוזר וחוזר וסתורו על
הכוнос ור"ח מכנסן, ומתעם זה כתוב רש"י בכתובות דף
ח' ע"א ד"ה שמה תשמה גם ברכת שהכל ברא
לכבודו שנתקנה לאכיפת העם שרואיה הייתה לברך
משעת אסיפה הזיקוקה לסדרה על הכוнос, וכיון שסדרו
על הכוнос הוא בכל דיני כוס שא"כ ציריך שיהא כוס
מלא, וכ"ש השש ברכות מօצר האדם עד אחר אשר
ברא שיעיר תקנות היה שיברכו על הכוнос שודאי ציריך
שהוא הכוнос מלא ובכל דיני כוס של ברכה בכל ברכה
וברכה שלין טוב עשה כת"ה שלא רצה לברך הברכה
שכבדו עד שמילאהו.

.יא.

אם יש לקרוא היום על ראיות ירושלים
ואלו הנוסעים לארץ ישראל מסתבר שאף שעדיין
לא נגאלנו בעות"ר אין לקרוא בראיות ירושלים מאחר
שהיא בחסב השיעית בנזיה לתפארת ואינה עכ"פ ברשות
אומות עכו"ם, וציריך לברך רק בראותו מקום המקדש
וז"ז בא"ז של הלבוש שכתב על טעם הלבוש שהוא

בעניין ג' פטיות לאחר תפלה השיעין בלחש
הנה ג' הפטיות הוא חיזב להתפללה וכיוון
שתיקנו שהש"ע יתפלל גם בלחש אף שהוא רק כדי
להסדיר את תפלו כדאיתה בר"ה דף ל"ד ע"ב שלענין
זה לא שייך להפטויות, מ"מ לא שייך תפלה بلا ג'
הפטויות וכן שציריך הכרויות, שכן מוכחה גם הש"ע
אחר תפלו בלחש לפסוע הג' פטיות כדכתב הרמב"ם
בפ"ט מתפללה הג' ופשטותו שזו טumo אף שלא הוכר
בכ"מ מקור לזה, ועיין בלשון הש"ע שכתב זה בלשון
חדש דין שכתב בסימן קכ"ג סע"ה ג' גם ש"ע ציריך
לפסוע ג' פטיות כשמתפלל בלחש שהוא משום שציריך
טעם לזה, וגם משום שבב"י הביא מספר אהל מועד
לשיטה ראשונה שהש"ע אף אחר תפלה הלחש אינו
פוצע אלא בסוף כל התפלה בסוף הקדיש וטumo הוא
כדכתבתி מאחר שאינו אלא לסדר תפלו שלא שייך
לזה עניין הפטויות דלא כהרבמ"ם, עכ"פ לדינא הלכה
ההרמב"ם כదמסיק הב"י ובש"ע וכן המנהג מהטעם
שכתבתி דכיוון שתיקנו עכ"פ שיתפלל בלחש הוא כדין
התפלה שציריך לפסוע ג' והוא הכרויות שוגם בלחש
קורע הש"ע ובזה לא מצינו חולק. שכן פשוט מה
שהש"ע לא פסע ג' פטיות אחר תפלו בלחש ואמר
תيقיף אחר תפלו בלחש חזרות התפלה ב告诉 רם עשה
איסור, אבל מ"מ יצא בחוורת הש"ע וקדושה ומודים.
وعיין במג"א ס"ק י"ג שהביא מלבוש טעם על מה
שכתב הרמ"א ביטים אבודרהםadam לא התפלל בלחש
יפסע ג' פטיות אחר תפלו ב告诉 רם דהוא משום אלקינו
נוצר שלא יאמר בחוורת התפלה שא"כ הא יש לומר
דافق שהחחפלו בלחש כפי הדין שפוצע אחר תפלו
בלחש הוא רק בשבייל אלקינו נוצר דבשביל התפלה עצם
כיוון שהוא רק להסדר את תפלו לא היה ציריך, וא"כ
אפשר שישתי השיטות דבספר אהל מועד דפיגי בזה
הוא מחלוקת אם בשבייל אלקינו נוצר הג' פטיות,
אבל א"א לומר זה כלל דהה הרמב"ם לא הוציאר לא
בhalchot ולא בסדר התפלה שאומרין תפילה זו, שכן
אף לכ"ז הוא מנהג בעלמא שנגינן לומר תפלה מ"ר
בריה דרבינה וגם ברא"ש ורי"ף לא הוציאר אף
שהרא"ש ודאי נהג לומר דהה בטור איתא זה בסימן
קכ"ב ועוד בהוספת דברים מסתמא אמר זה הרא"ש,
אבל ודאי אין זה שום חובה אף להנוהgin לומר כדכתב
הmag"א בשם הרשב"א בסימן קכ"ב סק"ב, שא"כ לא
מסתבר כלל להציריך לפסוע ג' פטיות בשבייל וזה אם
אין לו צורך בשבייל התפלה עצמה לפסוע, וצ"ע טעם זה
וז"ז בא"ז של הלבוש שכתב על טעם הלבוש שהוא